

Gyermekvállalási kedv: egykés jogásznők, nagycsaládos gazdálkodók?

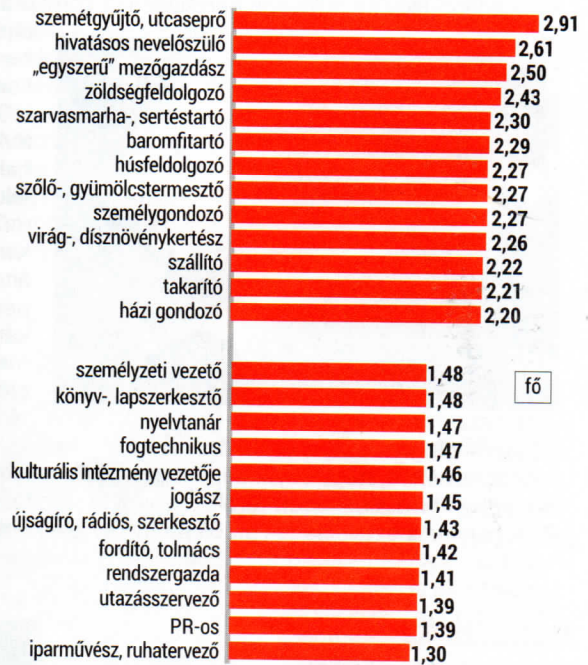
A vállalkozók életformájával nehezebben látszik összeegyeztethetőnek a gyermekvállalás Magyarországon, mint az alkalmazotti státussal. Az egyéni vállalkozóként vagy a társas vállalkozások tagjaként tanító pedagógusoknak – a statisztika nyelvén szólva – átlagosan 1,49 gyermekük születik, miközben a munkaviszonyban álló tanítóknak és tanároknak 1,80. Hasonló különbség mutatkozik a szolgáltató szektorban tevékenykedő vállalkozók, illetve alkalmazottak (például a fodrászok, a kozmetikusok, a házi gondozók), sőt a kétféle státusban dolgozó ügyvédnők között is – állítja a KSH Népeségtudományi Kutatóintézetének igazgatóhelyettese, Kapitány Balázs a Korfa című demográfiai hírlevél legfrissebb számában. A kutató a legutóbbi népszámlálás adatainak elemzése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a termékeny kor végéhez közeledő (2011-ben 42–50 év közötti) hölgyek közül a vállalkozóként működő ügyvédnők átlagosan 1,44, míg az alkalmazottként munkálkodók 1,72 gyereket vállaltak. A szépségiparban dolgozók esetében a két szóban forgó érték pedig 1,57, illetve 1,95 volt.

Ennél is jelentősebb különbség mutatkozik a gyermekvállalási hajlandóság tekintetében idehaza a különböző foglalkozási ágak képviselői között. A hagyományos mezőgazdasági munkát végző nők (például a gyümölcsstermesztők, a baromfitartók, a konyhakeresztészek) az utóbbi évtizedekben átlagosan 2,3–2,9 saját gyermeket neveltek, ezzel szemben a feltörekvő, modern foglalkozást választók közül a PR-osoknak és az utazásszervezőknek például 1,39–1,39, a tolmácsoknak, fordítóknak 1,42, az újságíróknak, valamint a rádiós és tévés szerkesztőknek 1,43 gyermekük született. Csaknem ugyanilyen alacsony volt a termékenységi mutató a fogtechnikusok és a nyelvtanárok (1,47–1,47), a könyv- és lapszerkesztők, vala-

mint a személyzeti vezetők (1,48–1,48) esetében is. Kapitány Balázs szerint a vezető beosztású nőknek – a közhiedelemmel ellentétben – nem feltétlenül születik kevés utódjuk. A vendéglátó és a pénzügyi szektorban az átlagos gyerekszám nem éri el ugyan az 1,6-ot, az iskolákat, óvodákat, bölcsődéket irányító nők esetében viszont az úgynevezett befejezett termékenység 1,8–1,9-es értéket mutat.

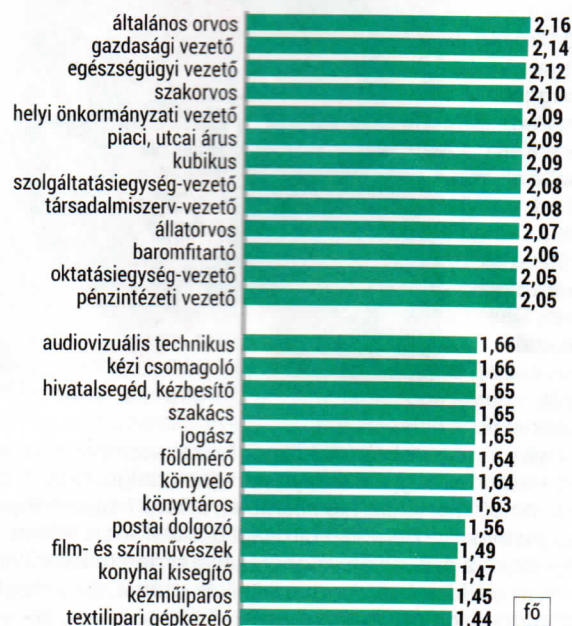
A különböző foglalkozási ágakban dolgozó férfiak gyermekvállalási kedve ugyanakkor határozottan eltér a hölgyekétől. Az anyák esetében a középfokú végzettség nélkülieknek születik itthon a legtöbb csemetéjük, míg a férfiak között az orvosok, továbbá a cégvezetők, az önkormányzati főnökök és az egészségügyi intézmények előjárói vezetnek a listát átlagosan 2,09–2,16 gyerekkel. Az átlagnál ugyancsak több utódot nemzettek például az állatorvosok (2,07), továbbá az üzletvezetőként, pénz-

■ Átlagos gyerekszám az 1961–1969 között született nők körében – foglalkozás szerint

Forrás: Korfa – 2016. 2. szám

■ Átlagos gyerekszám az 1951–1960 között született férfiak körében – foglalkozás szerint

Forrás: Korfa – 2016. 2. szám

intézeti vezetőként (2,05) dolgozó és a különféle társadalmi szervezeteknél irányító feladatkört betöltő urak (2,08–2,08) is.

A legkevesebb gyereket vállaló férfiak között mindeközben előkelő helyen állnak a színházakban és a filmgyárakban dolgozó művészek (1,49), a könyvtárosok (1,63), a könyvelők (1,64) és a jogászok (1,65). A foglalkozási ágak és a gyermekvállalási kedv közötti összefüggést vizsgálva Kapitány egyébként kitér arra, hogy az oksági viszonyokat nem mindig egyszerű tisztázni. Nemcsak arról van szó, hogy bizonyos foglalkozást űzők számára gyakran nehéz családcentrikus életmódot folytatni, hanem arról is, hogy a fiatal nők egy része gyakorta éppen azért választ bizonyos életpályát, mert azt könnyebb összeegyeztetni a gyermekneveléssel kapcsolatos feladatokkal, mint esetleg más hivatással.